

Lääkehoitosuunnitelma 2023–2024

Varhaiskasvatus yleinen

1 Johdanto	2
2 Lääkehoidon toteuttaminen varhaiskasvatuksessa	2
2.1 Varhaiskasvatussyksikön lääkehoitosuunnitelma	2
2.2 Lapsen lääkehoitosuunnitelma.....	2
2.3 Kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyö	3
3 Vastuut, velvollisuudet ja työnjako	3
3.1 Varhaiskasvatuksen johto	3
3.2 Keski-Uudenmaan hyvinvointialue.....	3
3.3 Lasta hoitava lääkäri.....	4
3.4 Varhaiskasvatussyksikön esimies / johtaja.....	4
3.5 Lääkehoitoa toteuttava varhaiskasvatuksen henkilöstö.....	4
3.5.1 Varhaiskasvatuksen työntekijä, jolla on lääkehoidon koulutus	54
3.5.2 Varhaiskasvatuksen työntekijä, jolla ei ole lääkehoidon koulutusta	54
3.6 Lapsen huoltaja.....	67
4 Lääkehoidon osaaminen	67
4.1 Perehdytys, koulutus ja tentit.....	68
4.2 Käytännön osaamisen varmistaminen.....	78
4.3 Lääkehoitolupa.....	78
4.4 Adrenaliinikynä.....	78
4.5 Osaamisen ylläpitäminen	79
5 Lääkehoidon toteuttaminen	89
5.1 Lääkehuolto.....	89
5.2 Lääkkeiden säilytys.....	810
5.3 Lääkkeiden antaminen ja dokumentointi	910
6. Lääkehoidon turvallisuus.....	910
6.2 Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen	1012
Lähteet.....	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.13
Liitteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.14

1 Johdanto

Tämän lääkehoitosuunnitelman tarkoituksena on ohjata ja yhtenäistää turvallisen lääkehoidon toteutetusta varhaiskasvatusyksiköissä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella sekä varmistaa, että lääkehoitoa toteuttavalla varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on riittävä osaaminen. Lääkehoitosuunnitelman ohjeet koskevat kunnan varhaiskasvatuksen kunnallisia ja yksityisiä toimintayksiköitä. Lääkehoitosuunnitelma on laadittu yhteistyössä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen ja alueen varhaiskasvatuksen kanssa STM:n Turvallinen Lääkehoito -oppaan ohjeistuksiin perustuen.

Varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma tarkistetaan vähintään vuosittain tai tarvittaessa toiminnan tai toimintaympäristön muuttuessa. Varhaiskasvatusyksikön lääkehoitosuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vuosittain erillisen yksikön määrittelemän aikataulun mukaan. Suunnitelmaa päivitetään myös toiminnan tai tilojen oleellisesti muuttuessa tai vastuuhenkilöiden vaihtuessa. Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelmia koskevien kysymysten osalta yhteyshenkilö on lääkitysturvallisuusasiantuntija Kirsi Kaunisvesi-Pietarila, kirsi.kaunisvesi-pietarila@keusote.fi.

2 Lääkehoidon toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

2.1 Varhaiskasvatusyksikön lääkehoitosuunnitelma

Jokaisessa varhaiskasvatusyksikössä tulee olla oma yksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma, joka on laadittu tämän yhteisen varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelman pohjalta.

Lääkehoito varhaiskasvatuksessa perustuu lääkehoitosuunnitelmaan, jossa keskeistä on ammattihenkilöiden osaaminen ja sijaisjärjestelyt sekä näihin liittyvä ennakointi. Yksikön lääkehoitosuunnitelmassa tulee kuvata, kuinka lääkehoitoa toteuttavan henkilöstön riittävydestä varmistutaan kaikissa tilanteissa. Varhaiskasvatusyksikön lääkehoitosuunnitelma pidetään henkilöstön helposti saatavilla ja sitä hyödynnetään uusien työntekijöiden perehdyttämisessä.

2.2 Lapsen lääkehoitosuunnitelma

Lapselle tehdään aina kirjallinen lääkehoitosuunnitelma, mikäli lapsi tarvitsee lääkehoitoa hoitopäivän aikana. Lapsen lääkehoitosuunnitelma tulee tehdä ennen lapsen lääkehoidon aloittamista varhaiskasvatuksessa.

Lapsen lääkehoitosuunnitelmassa sovitaan varhaiskasvatuksessa toteutettavasta lääkehoidosta yhdessä lapsen huoltajan kanssa. Suunnitelmassa sovitaan muun muassa lapselle annettavista lääkkeistä, lääkkeen antamiseen liittyvistä asioista, lääkehoitoon mahdollisesti liittyvästä seurannasta ja toimenpiteistä sekä lääkehoidon vastuu- ja varahenkilöistä varhaiskasvatuksessa.

Turvallisen lääkehoidon toteuttamiseksi lapsen lääkehoitosuunnitelmassa on hyvä nimetä riittävästi varahenkilöitä huomioiden henkilöstön työvuorot, vuosilomat sekä mahdolliset muut poissaolot. Näin huomioidaan myös lapsen huoltajien oikeus tietää, ketkä lääkehoitoa varhaiskasvatuksen yksikössä toteuttavat.

2.3 Kodin ja varhaiskasvatuksen yhteistyö

Yhteistyö luo edellytyksen turvallisen lääkehoidon toteutumiselle varhaiskasvatuksessa. Vanhemmat huolehtivat lapsen lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden toimittamisesta varhaiskasvatuksen yksikköön. Vanhempien vastuulla on tiedottaa henkilökunnalle lapsen ajantasaisesta lääkehoidosta sekä lapsen lääkehoidossa tapahtuneista muutoksista. Vanhempien vastuulla on toimittaa henkilökunnalle kirjallinen dokumentti aloitetusta lääkehoidosta tai lääkehoidon muutoksista. Mahdollisuuksien mukaan järjestetään yhteistyökokous ennen lapsen lääkehoidon aloittamista varhaiskasvatuksessa, jotta henkilökunnalla on valmiuksia toteuttaa lääkehoitoa turvallisesti.

3 Vastuut, velvollisuudet ja työnjako

Lapsen lääkehoidon vastuualueet ja työnjako perustuvat lakiin terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994), asetukseen terveydenhuollon ammattihenkilöistä (564/1994) sekä varhaiskasvatustalakiin (540/2018)

Terveydenhuoltolain (1326/2010 32§) mukaan hyvinvointialueen järjestäessä terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä sekä tämän lain mukaisia terveydenhuoltopalveluja, on terveydenhuollon ja sosiaalihuollon tehtävä keskenään ja kunnan varhaiskasvatuksen kanssa sellaista yhteistyötä, jota tehtävien asianmukainen hoitaminen sekä potilaan hoidon ja sosiaali- ja terveystalvelujen tarve edellyttävät.

3.1 Varhaiskasvatuksen johto

Kuntien varhaiskasvatuksen johdolla on velvollisuus huolehtia siitä, että varhaiskasvatukseen laaditaan koko alueen yhteinen lääkehoitosuunnitelma yhteistyössä terveydenhuollon kanssa. Yhteinen lääkehoitosuunnitelma koskee kaikkia varhaiskasvatuksen toimintamuotoja kunnan omissa palveluissa sekä yksityisessä varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen johto vastaa siitä, että jokaisessa toimipaikassa on saatavilla varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelma, jonka pohjalta laaditaan varhaiskasvatusyksikön lääkehoitosuunnitelma sisältäen kuvauksen lääkehoidon järjestelyistä ja vastuutahoista. Johto vastaa myös siitä, että lasten lääkehoito toteutuu turvallisesti kaikissa varhaiskasvatuksen toimipaikoissa. (STM 2021)

3.2 Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Hyvinvointialueen terveydenhuollon johdolla on vastuu mm. siitä, että terveydenhuollossa sovitaan perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon työnjaosta ja vastuista varhaiskasvatuksen lääkehoitoon perehdytykseen, koulutukseen, osaamisen varmistamiseen ja lääkelupiin liittyen. Hyvinvointialueen johto osallistuu varhaiskasvatuksen lääkehoitosuunnitelman laadintaan ja liittää sen osaksi Keusoten alueen lääkehoitosuunnitelmaa. (STM 2021)

3.3 Lasta hoitava lääkäri

Lasta hoitava lääkäri vastaa lääkehoidon arvioinnista, lääkkeen määräämisestä ja lapsen lääkehoidon kokonaisuudesta. Lääkäri vastaa osaltaan myös hoidon tarpeen arvioinnista, lääkehoidon vaikuttavuuden arvioinnista sekä lääkehoidon ohjauksesta ja neuvonnasta.

3.4 Varhaiskasvatusyksikön esimies / johtaja

Varhaiskasvatusyksikön esimiehen tehtävä on huolehtia riittävän lääkehoidon osaamisen hallitsevan henkilöstön tarvittavasta määrästä ja läsnäolosta varhaiskasvatusyksikössä. Varhaiskasvatusyksikön esimies vastaa myös varhaiskasvatuksen yksikön lääkehoitosuunnitelmasta.

3.5 Lääkehoitoa toteuttava varhaiskasvatuksen henkilöstö

Lääkehoidon toteuttaminen on pääsääntöisesti terveydenhuollon ammattihenkilön toimintaa ja lääkärin lapselle määräämä lääkehoito tulisi mahdollisuuksien mukaan toteuttaa lääkehoitoon koulutetun sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön, kuten lähihoitajan, toimesta. Lääkehoitoon osallistuva henkilöstö sitoutuu noudattamaan varhaiskasvatusyksikön lääkehoitosuunnitelmaa.

Määräaikaista henkilöstöä sitovat samat osaamisvaateet kuin vakituistakin henkilöstöä.

Varhaiskasvatushenkilöstön osallistuminen lääkehoitoon on kuvattu taulukossa 1.

On suositeltavaa, että varhaiskasvatusyksikköön nimetään lääkevastaava, joka vastaa/koordinoi yksikön lääkehoidon toteuttamiseen liittyviä asioita yhdessä yksikön esimiehen kanssa. Varhaiskasvatusyksikön lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan lääkevastaavan tarkempi tehtäväkuva.

Taulukko 1

Ammattiryhmien osallistuminen lääkehoitoon		
Ammattiryhmä	Lääkehoito, jota voi toteuttaa tutkintoon sisältyneen lääkehoidon koulutuksen perusteella	Vaativat, lisäkoulutusta ja erillistä lääkärin myöntämää lupaa edellyttävät lääkehoidon tehtävät
Lähihoitaja	Lääkehoito siinä laajuudessa kuin se on sisältynyt tutkintoon, esim.: <ul style="list-style-type: none"> - lääkkeiden jakaminen ja käyttökuntoon saattaminen - lääkkeiden antaminen luonnollista tietä (suun kautta, silmään, korvaan, keuhkoihin, iholle, peräsuoleen) 	Pääasiassa keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden ja huumausaineiksi luokiteltavien lääkkeiden antaminen luonnollista tietä Injektiot ihon alle Lääkkeen antaminen nenämahaletkun kautta
Muu sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon on sisältynyt vähintään lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaava määrä lääkehoidon	Lääkehoito siinä laajuudessa kuin se on sisältynyt tutkintoon, esim.: <ul style="list-style-type: none"> - lääkkeiden jakaminen ja käyttökuntoon saattaminen - lääkkeiden antaminen luonnollista tietä (suun kautta, silmään, korvaan, keuhkoihin, iholle, peräsuoleen) 	Pääasiassa keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden ja huumausaineiksi luokiteltavien lääkkeiden antaminen luonnollista tietä Injektiot ihon alle tai lihakseen Lääkkeen antaminen nenämahaletkun kautta

opintoja, esim. sosionomi		
Sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka tutkintoon ei ole sisällynyt vähintään lähihoitajan osaamisvaatimuksia vastaavaa lääkehoidon koulutusta, esim. varhaiskasvatuksen opettaja ja lastenhojaaja	Ei osallistu lääkehoidon toteuttamiseen ilman ylilääkärin myöntämää lupaa	Yksikkökohtainen lupa tarvitaan: Lääkkeiden antaminen luonnollista tietä (suun kautta, silmään, korvaan, keuhkoihin, iholle, peräsuoleen) Lapsikohtainen lupa tarvitaan: Injektiot ihon alle Pääasiassa keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden ja huumausaineiksi luokiteltavien lääkkeiden antaminen luonnollista tietä

3.5.1 Varhaiskasvatuksen työntekijä, jolla on lääkehoidon koulutus

Lähihoitaja voi osallistua lääkehoidon toteuttamiseen niiltä osin kuin mitä tutkintoon on sisällytetty ilman kirjallista lääkelupaa. Vaativan lääkehoidon toteuttamiseen tarvitaan erillinen ylilääkärin myöntämä kirjallinen lääkehoitolupa. Vaativaa lääkehoitoa ovat mm. injektiot ihon alle (esim. insuliinihoito), pääasiassa keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden (PKV-lääkkeet) tai huumausaineiksi luokiteltavien lääkkeiden (N-lääkkeet) antaminen sekä lääkkeiden antaminen PEG-letkun kautta.

3.5.2 Varhaiskasvatuksen työntekijä, jolla ei ole lääkehoidon koulutusta

Varhaiskasvatuksen työntekijän kohdalla (esimerkiksi varhaiskasvatuksen opettaja tai perhepäivähoitaja), jolla ei ole lääkehoidon koulutusta, kaikki lääkehoito tulkitaan vaativaksi luvanvaraiseksi lääkehoidoksi. Toisin sanoen kaikki lääkehoidon toteuttaminen perustuu työntekijän suostumukseen, perehdytykseen, lisäkoulutukseen ja ylilääkärin myöntämään kirjalliseen lääkehoitolupaan. Lupa on yksikkökohtainen, mikäli työntekijä tulee antamaan lääkkeitä luonnollista tietä. Lapsikohtainen lupa tarvitaan toteutettaessa ihon alle pistettävää hoitoa tai pääasiassa keskushermostoon vaikuttavien lääkkeiden (PKV-lääkkeet) ja huumausaineiksi luokiteltavien lääkkeiden (N-lääkkeet) antamista luonnollista tietä. Poikkeuksen muodostavat hätäensiaputilanteet, kuten anafylaktinen reaktio. Anafylaksiassa adrenaliini on hengen pelastava hoito, jota ei tule epäröidä antaa. **Adrenaliinikynän käyttö ei edellytä kirjallista lupaa ja näyttöä.**

3.6 Lapsen huoltaja

Lapsen huoltajalla on keskeinen vastuu sekä tiedonkulusta että varhaiskasvatusyksikön henkilöstön riittävästä perehdyttämisestä lapsen lääkehoitoon. Huoltajan velvollisuutena on varmistaa lapsen lääkehoitoon liittyvän tarvittavan tiedon välittyminen lasta hoitavalta lääkäriltä varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Vastaavasti huoltajan tehtävänä on myös välittää varhaiskasvatuksen henkilöstöltä saatu tieto lasta hoitavalle lääkärille.

Huoltaja osallistuu lapsen yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman laadintaan sekä vastaa lääkkeiden toimittamisesta varhaiskasvatusyksikköön.

4 Lääkehoidon osaaminen

Varhaiskasvatushenkilökunnan lääkehoidon osaamisen varmistaminen ja ylläpito ovat osa lapsen turvallista hoitoa. Osaamisen varmistamiseen kuuluvat perehdytys, lisä- ja täydennyskoulutukset, teoriatentit, sekä näytöt, joiden avulla osoitetaan työn lääkehoitoon liittyvien osa-alueiden hallinta. Lääkehoidon toteuttaminen edellyttää joko ammatillisen koulutuksen kautta hankittua lääkehoidon osaamista tai kirjallista lupaa lääkehoidon toteuttamiseen. Vaativissa lääkehoidoissa, joihin liittyy esimerkiksi injektioiden antoa, myös ammatillisen koulutuksen lääkehoitoon saaneet tarvitsevat voimassa olevan kirjallisen luvan. Kaikkien ammattiryhmien lääkehoidon luvat ovat voimassa 5 vuotta teoriatentin suorituspäivästä lukien.

4.1 Perehdytys, koulutus ja tentit

Jokaisen lääkehoitoon osallistuvan varhaiskasvatuksen työntekijän tulee perehtyä yksikössä toteutettavaan lääkehoitoon yksikön esimiehen tai lääkevastaavan johdolla. Perehdytyksessä käydään läpi mm. yksikön lääkehoitosuunnitelma.

Varhaiskasvatuksen työntekijät suorittavat erikseen sovitut teoriaopinnot sekä tentit työtehtävien niin vaatiessa. Kun opintopolut ja tentit on hyväksytysti suoritettu, teoriaosaaminen on varmistettu. Suoritukset dokumentoidaan työntekijän lääkehoitolupaun.

Suosittelut koulutussisältö:

1. kaikille lääkehoidon perusteet
2. Opintopolut yksikössä toteutettavan lääkehoidon mukaan: esim. anafylaksian hoito, astman hoito, allergia, diabetes, ADHD

Kunnat vastaavat keskitetysti teoriaopintokokonaisuuksien hankinnasta. Keusoten farmasian asiantuntijapalveluita voi tarvittaessa konsultoida esimerkiksi eri palveluntarjoajien koulutussisältöjen arvioinnissa. Varhaiskasvatusyksikön lääkehoitosuunnitelmassa tulee kuvata, kuinka perehdytys toteutetaan yksikössä ja mitkä teoriaopinnot tentteineen tulee suorittaa.

4.2 Käytännön osaamisen varmistaminen

Käytännön osaaminen voidaan varmistaa näyttöjen avulla. Näyttöjen antaminen voidaan toteuttaa Keusoten järjestämässä ryhmänäyttötilaisuudessa. Hyväksytysti suoritettut näytöt dokumentoidaan työntekijän lääkehoitolupa.

Suosittelavaa on, että näytöt annetaan vaativasta lääkehoidosta sen mukaan, mitä kullekin ammattiryhmälle on määritelty vaativaksi lääkehoidoksi, jotta tarvittava osaaminen tulee varmistetuksi.

Varhaiskasvatyksen lääkehoitosuunnitelmassa tulee kuvata, mitä on linjattu käytännön osaamisen varmistamisesta.

4.3 Lääkehoitolupa

Kun kaikki osaamisen varmistamisen osa-alueet on hyväksytysti suoritettu ja dokumentoitu lääkehoitoluvalle, lupa lähetetään luvat hyväksyväälle lääkärille. Luvan lääkehoitoon myöntää varhaiskasvatyksen työntekijöiden osalta koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon ylilääkäri tai hänen valtuuttamansa lääkäri. Lupa on voimassa 5 vuotta teorianäytösten hyväksytystä suorituspäivästä. Mikäli työntekijä on pitkään pois työelämästä (yli vuoden poissaolo), tulee hänen suorittaa lääkelupa uudelleen.

4.4 Adrenaliinikynä

Adrenaliinikynä (Epipen® ja Jext®) on tarkoitettu maallikkokäyttöön ja on lapsen henkilökohtainen lääke. Anafylaksiassa adrenaliini on hengen pelastava hoito, jota ei tule epäröidä antaa. **Adrenaliinikynän käyttö ei edellytä kirjallista lupaa ja näyttöä.**

Tärkeää on, että varhaiskasvatyksen henkilöstö perehtyy injektorin käyttöön tilanteissa, joissa yksikössä on lapsi, jolle on määrätty adrenaliinikynä. Käyttöön voi perehtyä esim. Terveyskirjaston Adrenaliinikynän käyttö – ohjeistuksen avulla. Ohjeistuksessa on myös linkki annosteluvideosiin. <https://www.terveyskirjasto.fi/ldk00401>. Avoapteekeista on mahdollista tilata harjoituskynät, jotka eivät sisällä neulaa tai lääkeainetta. Harjoituskynän avulla pistämistä voi harjoitella rauhallisessa tilanteessa.

Varhaiskasvatyksen lääkehoitosuunnitelmassa tulee kuvata, kuinka henkilöstö perehtyy adrenaliinikynän käyttöön.

4.5 Osaamisen ylläpitäminen

Osaamisen ylläpitämisen tavoitteena on tukea työntekijän lääkehoidon osaamista, kun lääkehoidon perusosaaminen on saavutettu ja luvat ovat voimassa. Työntekijällä voi olla tarve palauttaa mieleen aiemmin koulutuksessa opittuja asioita ja lääkehoidon osaamista.

Varhaiskasvatustyöryhmän lääkehoitosuunnitelmassa tulee kuvata, missä tilanteissa henkilöstön on hyvä kerrata lääkehoitoon liittyviä asioita.

5 Lääkehoidon toteuttaminen

Lähtökohtana on, että lapsen lääkehoito toteutetaan aina ensisijaisesti kotona. Varhaiskasvatuksessa lapselle annetaan vain välttämättömät lääkkeet hoitopäivän aikana. Säännöllistä lääkitystä tarvitsevien lasten huoltajia voi hoidettavan sairauden luonteesta riippuen kehottaa keskustelemaan lasta hoitavan lääkärin kanssa siitä, olisiko lapselle mahdollista määrätä pitkävaikutteisia lääkkeitä, jolloin lapsen lääkehoidon toteuttaminen onnistuisi kotona aina ennen ja/tai jälkeen hoitopäivän.

Varhaiskasvatuksessa annettava lääkehoito perustuu lääkärin määräykseen ja lääkereseptiin. Akuutissa tilanteessa lääkkeen antoa voidaan toteuttaa myös terveydenhuollon ammattilaisen ohjeen mukaisesti (esim. Myrkytystietokeskus).

Turvallisen lääkehoidon lähtökohtana on yhteistyö vanhempien ja kasvattajien välillä. Tätä yhteistyötä ja lääkehoidon onnistumista tukevat yhteisesti laaditut varhaiskasvatus- ja lääkehoitosuunnitelmat.

5.1 Lääkehoito

Varhaiskasvatuksessa lapselle annettavat lääkkeet tuodaan varhaiskasvatustyöryhmään annostusohjeineen niiden alkuperäispakkauksessa. Lisäksi tulee olla kirjallisesti tiedossa seuraavat tiedot:

- lapsen nimi
- lääkkeen nimi
- lääkkeen vahvuus
- mihin aikaan lääke annetaan
- missä lääke säilytetään (lämpötila)
- miten lääke annetaan (niellään, veteen sekoitettuna, hengitettävä jne)
- avaamispäivämäärä pakkauksiin, joissa on rajattu säilyvyys (esim. silmätipat, insuliinit)

Varhaiskasvatuksessa lääkkeet ovat lapsen henkilökohtaisia, eikä niitä saa antaa toiselle lapselle.

5.2 Lääkkeiden säilytys

Lääkkeet säilytetään varhaiskasvatustyöryhmässä lukitussa lääkekaapissa selkeästi lapsen nimellä varustettuna. Lääkekaapin avain tulee olla vain niillä henkilöillä, jotka sitä tarvitsevat lääkehoidon toteuttamista varten. Lääkkeet säilytetään erillään muista tuotteista ja välineistä.

Lääkkeiden oikeisiin säilytysolosuhteisiin on kiinnitettävä erityistä huomiota. Jääkaapissa säilytettävät valmisteet tulee säilyttää omassa lukitussa rasiassa erillään elintarvikkeista. Lääkevalmisteiden säilytysohjeet löytyvät lääkepakkauksista. Lääkkeiden säilytyslämpötilat

(jääkaappi ja huoneenlämpö) tulee dokumentoida kirjallisesti niinä päivinä, kun lääkettä säilytetään varhaiskasvatyüksikössä.

Varhaiskasvatyüksikön lääkehoitosuunnitelmassa tulee kuvata yksikön toteutus lääkkeiden säilytyksestä, lämpötilaseurannasta sekä toiminta lämpötilapoikkeamatilanteessa.

5.3 Lääkkeiden antaminen ja dokumentointi

Varhaiskasvatyüksikön lääkehoitoon koulutettu henkilökunta toteuttaa lääkkeiden antoa lapsen lääkehoitosuunnitelman mukaisesti voimassa olevien lääkelupien sallimissa rajoissa.

Akuutissa tilanteessa lääkkeen antoa voidaan toteuttaa myös terveydenhuollon ammattilaisen ohjeen mukaisesti. Akuutit lapsen lääkehoitoon liittyvät kysymykset esitetään ensisijaisesti lapsen huoltajille. Ellei huoltajia tai sovittua hoitavaa tahoä tavoiteta, otetaan yhteys tarvittaessa päivystysapunumeroon tai hätänumeroon.

Varhaiskasvatyksessä lapselle annettavat lääkkeet tuodaan varhaiskasvatyüksikköön annostusohjeineen niiden alkuperäispakkauksessa.

Ennen lääkkeen antamista tulee aina tarkistaa:

- lapsen henkilöllisyys
- oikea lääke
- oikea annos
- oikea lääkemuoä
- oikea annosteluajankohta
- oikea antoreitti
- lääkkeen käyttökelpoisuus (kestoäika)

Tärkeä osa turvallista lääkehoitoä on lääkehoidon vaikutusten seuranta. Se on kaikkien lasten hoitoon osallistuvien tehtävä. Vaikuttavuuden arviointi kattaa lääkehoidon oletettujen positiivisten vaikutusten ja mahdollisten haittavaikutusten arvioinnin, seurannan ja kirjaamisen lapsen lääkekorttiin.

6. Lääkehoidon turvallisuus

Riskien tunnistaminen ja kirjaaminen sekä tämän tiedon tuominen käytäntöön ovat yksikön ennakoivan riskienhallinnan ja lääkitysturvallisen toiminnan edellytys.

6.1 Riskilääkkeet

Riskilääkkeeksi kutsutaan lääkettä, jonka annosteluun, käsittelyyn ja säilytykseen liittyy turvallisuuden kannalta erityisiä riskejä tai väärinkäytön mahdollisuus. Riskilääkkeet ovat lääkehoidossa tavanomaisesti käytettyjä lääkkeitä, jotka väärin annettuina saattavat aiheuttaa vakavia haittoja. Niiden käyttö vaatii erityistä tarkkaavaisuutta lääkehoitoprosessin jokaisessa vaiheessa. Esimerkiksi insuliinit ja ADHD -lääkkeet ovat riskilääkkeitä, joita varhaiskasvatyüksikön lapsella voi olla käytössä. Yksikön lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan käytössä olevat riskilääkkeet, niihin liittyvät riskit, keinot riskien välttämiseksi sekä toiminta riskien toteutuessa.

6.2 Lääkehoidon vaaratapahtumissa toimiminen

Aina, kun toiminnassa on mukana ihmisiä, tapahtuu myös inhimillisiä virheitä ja erilaisia vaaratapahtumia. Vaaratapahtumilla tarkoitetaan sekä haittatapahtumia että niin sanottuja läheltä piti -tapahtumia. Haittatapahtumassa poikkeama on edennyt lapselle asti, kun taas läheltä piti -tapahtumissa poikkeama on havaittu ja korjattu ennen sen tapahtumista lapselle.

Kun lääkehoitoon liittyvä vaaratapahtuma havaitaan, tehdään välittömästi tarvittavat toimenpiteet vaaran poistamiseksi ja vaikutusten minimoimiseksi. Vaaratapahtuma voi liittyä esimerkiksi lääkkeen annosteluun, antamiseen, kirjaamiseen tai säilytykseen.

Yksikön lääkehoitosuunnitelmassa kuvataan toiminta vaaratapahtumatilanteissa, poikkeamien kirjaaminen ja toiminnan kehittäminen.